

# "Poisvalintoja", politiikkaa ja politisointia

Tänä keväänä sukupuolentutkijoiden on syytä pitää silmät auki. Sekä yliopistomaailmassa että valtakunnan politiikan alalla puhalttaa tuulia, jotka saattavat heiluttaa niin oppialaa kuin sukupuolentutkijoiden arvokkaina pitämiä asioita.

Sukupuolentutkimuksen oppiaineen asema on jälleen ollut pöydällä. Suomen yliopistot UNIFI ry:n syksyllä 2014 perustetuissa rakenteellisen kehittämisen ryhmissä pohditaan yliopistojen päällekkäisyyksien purkamista sekä suurien mutta profiloituneiden koulutus- ja tutkimuskokonaisuuksien luomista. Yhteiskuntatieteellisen alan keskusteluista tihkuneiden tietojen mukaan sukupuolentutkimuksen oppiaineen tarve kaikissa Suomen yliopistoissa oli ainakin aluksi kyseenalaistettu. Myös hallituksen asettama Tutkimus- ja innovaationeuvosto (2014, 16) ehdotti marraskuussa 2014 pienten tutkimus- ja opetusyksiköiden lakkauttamista profiloitumisen ja päällekkäisyyksien karsimisen nimissä.

Sekä yliopistojen johto että osa nykyisen hallituksen ministereistä vaikuttaa siis valmiilta "poisvalintoihin" eli pienten yksiköiden karsimiseen. Siksi on tärkeää, että sukupuolentutkimuksen valtakunnallisesta ja alueellisesta merkityksestä sekä maisteri- ja tohtoritutkintojen tarpeellisuudesta pidetään ääntä – myös seuraavalla hallituskaudella.

Huhtikuussa järjestettäviä eduskuntavaaleja edeltävässä keskustelussa on tähän mennessä ollut yksi teema ylitse muiden: talous. Talouspoliittisten linjausten sukupuolittuneisuus on ollut näkyvillä myös tämän lehden sivuilla, ja keskustelu jatkuu seuraavissa numeroissa. Niin ikään tulevat

vaalit kiinnostavat sukupuolten edustuksen kannalta. Kunnallisvaaleissa naisten edustus kääntyi vuonna 2012 laskuun ensimmäisen kerran. Jatkuuko "nuorten naisten noste" eduskuntavaaleissa, vai korjaavatko puolueiden listoilleen kahmimat miespuoliset konkaripoliitikot ja Perussuomalaisten tammikuun tilanteen perusteella selkeästi miesvoittoinen ehdokaskaarti potin?

Vaalituloksen selvittyä alkavat hallitusneuvottelut ja hallitusohjelman rakentaminen. On todennäköistä, että seuraavan hallituksen ohjelma on selvästi edellistä lyhyempi. Onko siinä tilaa tasa-arvopoliittisille tavoitteille? Entä tekeekö tuleva hallitus edeltäjiensä tapaan tasa-arvo-ohjelman, jossa aiempien ohjelmien tapaan mainitaan myös sukupuolentutkimuksen aseman seuraaminen?

*Sukupuolentutkimus–Genusforskning*-lehden numerossa 1/2015 sivutaan sekä yliopistomaailmaa että poliittista päätöksentekoa. Painopiste on kuitenkin ilmiöiden politisoinnissa. Numeron kirjoittajat tekevät näkyväksi eriarvoistavia käytäntöjä, marginalisoivia puhetapoja sekä länsimaisen ja globaalin pohjoisen näkökulman ongelmallisia oletuksia.

Suvi Nipulin artikkeli valottaa itsellisten naisten ja äitien asemaa hedelmöityshoitojen heteronormatiivisella kentällä. Internetin keskustelupalstalta kerättyä aineistoa ja Bourdieun kentän ja pääoman käsitteitä hyödyntäen Nipuli tarkastelee naisten syitä hankkia lapsi yksin hedelmöityshoitojen avulla ja naisten käytössä olevia resursseja. Artikkelissa käsitellään myös hedelmöityshoitoihin liittyviä eriarvoistavia käytäntöjä.

Maarit Sireni käsittelee maaseudun naisia koskevien puhetapojen muutosta 1980-luvun alusta 2010-luvun alkuun. Sirenin aineistona toimii Maa- ja kotitalousnaiset -järjestön julkaisema *Koti-lehti*. Artikkelit osoittaa, miten naisia marginalisoiva perheviljelmädiskurssi, joka kuvaa naiset isännän puolisona ja kumppanina, on korvautunut lehdesä kuvauksilla naisesta yrittäjänä. Yrittäjyysdiskurssi esittää naiset itsellisinä, aktiivisina toimijoina, mutta Sirenin mukaan kyse ei ole pelkästään myönteisestä muutoksesta.

Kolmannessa artikkelissa tarkastellaan sitä, millaisia näkökulmia sukupuoleen, toimijuuteen ja intiimiyteen tarjotaan japanilaista *host club* -ilmiötä käsittelevässä dokumentissa *The Great Happiness Space: Tale of an Osaka Love Thief*. Nana Blomqvistin analyysi ammentaa psykoanalyysikritiikkiä, diskurssiivista valtaa ja marxilaista kaupallistumiskritiikkiä käsittelevistä keskusteluista. Artikkelit erittelee länsimaissa vallalla olevia, harhaanjohtavia käsityksiä rahallisen vaihdon merkityksestä ja kaupallisesta intiimiydestä eri kulttuureissa.

Numeron kolmessa puheenvuorotekstissä pohditaan naisten poliittista edustusta, jatketaan numerossa 3/2014 aloitettua keskustelua talouden ja rahan sukupuolesta sekä avataan keskustelua naisfilosofien asemasta.

Jaana Kuusipalon puheenvuoro palauttaa eduskuntavaalien alla mieliin, minkälaisia ongelmia naiset ovat Suomessa politiikassa kohdanneet ja kohtaavat edelleen. Poliitiikan medioituminen, henkilöityminen, tunteistuminen ja intimoituminen ovat avanneet tietä naisehdokkaille ja -edustajille, mutta ne myös edellyttävät uudenlaista teoreettis-

metodologista otetta politiikan feministiseen tutkimukseen.

Suvi Keskinen ja Salla Tuori kritisoivat feministiselle yhteiskuntatieteelle tyypillistä ajattelutapaa, jossa sivuutetaan rodullistettujen ja jälkikoloniaalien valtasuhteiden analyysi. Keskinen ja Tuori peräänkuuluttavat suomalaisen sukupuolentutkimukseen tutkimusotetta, joka ei rajoitu sukupuolen tarkasteluun vaan ottaa huomioon globaalit valtasuhteet ja rodullistamisen.

Martina Reuterin puheenvuoro avaa keskustelua naisfilosofien ammatillisesta asemasta Suomessa. Miksi naisten on vaikea edetä filosofian opinnoissa ja akateemisella uralla? Reuterin mukaan yksi ongelma on, että selkeiden kriteerien ja hyvän metodopetuksen puuttuessa metodinkäyttöön ja filosofiseen argumentaatioon sosiaalistutaan hyvä veli-verkostoissa, joissa naisten on vaikea saada äänensä kuuluviin.

*Sukupuolentutkimus*-lehden toimituskunta päätti viime vuonna, että osa puheenvuoroteksteistä julkaistaan vastedes avoimesti lehden nettisivulla. Nettisivuille luodusta Lue lehteä -osiosta löytyy nyt viime vuonna julkaistuja tekstejä, yksi jokaisesta numerosta. Toivomme, että tällä tavalla tutkijoiden tärkeät tieteenalaa ja ajankohtaisia teemoja käsittelevät tekstit saavat laajemman lukijakunnan ja pääsevät mukaan julkiseen keskusteluun. Lehden lukijat voivat auttaa tämän tavoitteen toteutumisessa jakamalla tekstejä sosiaalisessa mediassa!

*Helsingissä 31. tammikuuta 2015*

*Anna Elomäki, Marjaana Jauhola ja Mianna Meskus*

## KIRJALLISUUS

Tutkimus- ja innovaationeuvosto (2014) *Uudistava Suomi: tutkimus- ja innovaatiopolitiikan suunta 2015–2020*. [http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tiede/tutkimus-\\_ja\\_innovaationeuvosto/julkaisut/liitteet/Linjaukset2015-2020.pdf](http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tiede/tutkimus-_ja_innovaationeuvosto/julkaisut/liitteet/Linjaukset2015-2020.pdf) (haettu 31.1.2015).